

● دانش زبانی

۱- به جمله‌های زیر توجه کنید:

الف) حضرت ابراهیم (ع) بت‌ها را شکست. ب) حضرت زینب (س) در قیام عاشورا حضور داشتند. پ) روزی، حضرت مهدی (عج) ظهور خواهند کرد. همان‌طور که می‌بینید، برای ادای احترام بعد از نام امامان و پیامبران از نشانه‌های خاصی استفاده شده است. این نشانه‌ها خلاصه و مختصر یک عبارت عربی است.

(ص) ← صلی الله علیه و آله و سلم (سلام خدا بر پیامبر و خانواده‌ی ایشان باد). این علامت مقابل نام حضرت محمد (ص) قرار می‌گیرد.

(ع) ← علیه السلام (سلام بر او باد). این علامت مقابل نام امامان قرار می‌گیرد.

(س) ← سلام الله علیها (سلام بر او باد) این علامت مقابل اسم خانم‌های بزرگواری چون حضرت فاطمه (س)، حضرت زینب (س) و حضرت معصومه (س)، قرار می‌گیرد.

(عج) ← عَجَل الله تعالی قَرْجَةَ الشَّریف (یعنی خدا ظهور او را نزدیک کند). این علامت فقط مقابل نام امام دوازدهم، حضرت مهدی (عج) قرار می‌گیرد. ۹۶

۲- اگر بخواهیم به واژه‌هایی که پایان آن‌ها «ه» یا صدای «ه» است، «ی» اضافه کنیم:

الف) ابتدا «ه» را به صورت «ه» در زیر حرف پایانی می‌نویسیم.

ب) سپس «گ» را در پایان واژه قرار می‌دهیم.

پ) در آخر «ی» را به واژه اضافه می‌کنیم.

مثال زنده + ی ← زندگی

خسته + ی ← خستگی ۹۷

● تاریخ ادبیات

قیصر امین‌پور در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی در استان خوزستان به دنیا آمد. مجموعه شعرهای «به قول پرستو»،

«در کوچه‌ی آفتاب» و «آینه‌های ناگهان» از آثار اوست. وی در سال ۱۳۸۶ درگذشت. ۱۰۲

تمرین

نادرست درست

الف درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۱- عبارت کوتاه شده‌ی «عج» بعد از نام همه‌ی امامان قرار می‌گیرد.

۲- «دعا» و «نفرین» دو واژه‌ی مخالف هستند.

۳- واژه‌ی «زنده» + «ی» می‌شود «زندگی».

۴- جمع واژه‌ی «بیننده»، «بینندگان» است.

ب جاهای خالی را پر کنید.

۵- در جاهای خالی، واژه یا عبارت مناسب بنویسید. (تبریز - مدرسه‌ی امام سجاد (ع) - ۹۹)

الف) خوش + خج ← خجبت یعنی کسی که سعادتمند است.

ب) خطه + ات ← خطرات یعنی چند لحظه.

پ) سبغ + کثر ← سبغ کثر یعنی وسیله‌ای که با آن میخ را از دیوار بیرون می‌کشند.

پ گزینه‌ی درست را با علامت ✓ مشخص کنید.

۶- شاعر شعر «لحظه‌ی سبز دعا» چه کسی است؟

۱) اسد الله شعبانی ۲) مجید ملا محمدی

۷- عبارت «صلی الله علیه و آله و سلم» کوتاه شده‌ی کدام گزینه است؟

۱) (ص) ✓ ۲) (س) ۳) (ع)

۳) قیصر امین‌پور ✓

شماره مفاهیم

۱۰۲

فارسی و نگارش

شماره فصل

۴

[۹۷]

✓ گرسنگی (۳)

[۹۳]

زن فقیر تعجب کرد.

[۹۷]

۸- ترکیب «گرسنه + ی» می شود:

(۱) گرسنه گی

(۲) گرسنه یی

۹- منظور از عبارت «چشم های زن فقیر برق زد» چیست؟

(۱) زن فقیر گریه کرد.

✓ (۲) زن فقیر شاد شد.

(۳) زن فقیر تعجب کرد.

۱۰- هر عبارت را به نشانه ی مخصوص خودش وصل کنید.

(الف) حضرت مهدی (_____) (س)
(ب) حضرت معصومه (_____) (ع)
(پ) امام موسی کاظم (_____) (عج)
(ت) حضرت محمد (_____) (ص)

ث به پرسش های زیر پاسخ دهید.

۱۱- هر واژه از ردیف بالا یک «هم خانواده» در ردیف پایین دارد، آن ها را «هم رنگ» کنید.

فقر رسول لطیف عطر غروب

ارسال معطر فقیر مغرب لطافت

[۹۴]

۱۲- معنی و مخالف هر واژه را مقابل آن بنویسید.

ضعیف = ناتوان ≠ توانا
نخست = اول ≠ آخر

سعادت مند = خوشبخت ≠ بدبخت
غروب = فرو رفتن خورشید ≠ طلوع

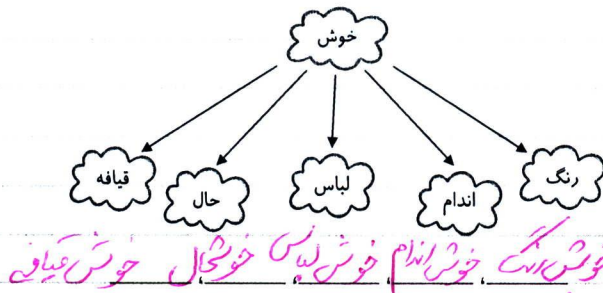
[۹۷]

۱۳- برای هر نمونه، دو مثال دیگر بنویسید.

آلوده + ی = آلودگی ← آلوده بودن
برجسته + ی = برجستگی ← برجسته بودن
نویسنده + ان = نویسندگان ← چند نویسنده
پروانه + ان = پروانگان ← چند پروانه
پرنده + ان = پرنده ها ← چند پرنده

[۹۵]

۱۴- ترکیب کنید و با دو مورد از ترکیب ها، جمله بسازید.

جمله ی ۱: من یک لباس خوش اندام خریدم.
جمله ی ۲: از دیدن پدر بزرگم خندان شدم.

شماره مفاهیم

فارسی و نگارش

شماره فصل

۴

سوم دبستان

۲۷۶

[۹۷]

۱۵- بند زیر را بخوانید و داخل هر کمانک نشانه‌ی مناسب بگذارید.

حضرت زینب (س)، فرزند امام علی (ع) و حضرت فاطمه (س) است. نام این بانوی بزرگوار را پیامبر اکرم (ص) گذاشته‌اند. ایشان در واقعه‌ی کربلا و بعد از شهادت امام حسین (ع) سختی‌های زیادی را تحمل کردند و به همین جهت ایشان به صبر، شجاعت و فداکاری معروف هستند.

[۹۸]

۱۶- برای موضوع «تابستان» یک بند بنویسید.

تابستان فصل گرماست که سه ماه دارد: تیر، مرداد و مهر. این سه ماه مثل سه پسر شاد هستند. تیر خدای بارش است و دهنش در حال بارش باران است. مرداد نوری باغ‌ها را زرد و نارنجی می‌کند و دهنش در حال میوه خوردن است. مهر نوری است که دهنش در حال میوه خوردن است.

[۹۹]

۱۷- بخش‌های جاف‌ناده‌ی شعر زیر را بنویسید.

باغ در حال قیام / کوه در حال رکوع / آفتاب و خورشید در غروب / سنگ / پشانی به خاک / ابر / سر بر آسان / مثل نغمه خسته / قاصد بر لب / ابر در حال سفر / آسان، غرق سکوت / سر بر کلاه / بال هرغان در قنوت

۱۸- از بزرگ‌ترها بخواهید داستان زیر را برایتان بخوانند. با دقت به داستان گوش دهید سپس به پرسش‌ها پاسخ دهید. (منتخب معلمان برگزیده) «بخشش و مهربانی»

روزی امام علی (ع)، پیراهنی به قیمت ۱۲ درهم برای رسول خدا (ص) خریدند. وقتی پیامبر (ص) لباس را دیدند، فرمودند: «این لباس خیلی گران است. اگر فروشنده قبول می‌کند، لباس را پس بدهید و پول را پس بگیرید.» امام علی (ع) نزد فروشنده رفتند. فروشنده مردی خوش رو و خوش حساب بود. آن‌ها لباس را پس داده و پول را پس گرفتند. سپس به همراه پیامبر (ص) به بازار رفتند تا لباسی ارزان‌تر بخرند. در بازار زن خدمتکاری را دیدند که گریه می‌کرد. پیامبر (ص) از او پرسید: «چرا گریه می‌کنی و انقدر ناراحتی؟» او گفت: «پولی را که اربابم برای خرید به من داده بود، گم کرده‌ام. اکنون روی رفتن به خانه را ندارم.» پیامبر (ص) ۴ درهم به زن داد تا مشکل او حل شود. سپس به مغازه‌ای رفتند و لباسی به قیمت ۴ درهم خریدند. در این هنگام مرد فقیری را دیدند که لباس مناسبی نداشت. لباسش کهنه و نخ‌کش بود. لباسی را که برای خودشان خریده بودند، به مرد فقیر بخشیدند و لباس دیگری برای خود خریدند. در راه بازگشت به خانه دوباره زن خدمتکار را دیدند. از او پرسیدند: «پس چرا به خانه نرفتی؟» او گفت: چون خیلی دیر شده و اربابم از دست من عصبانی شده، می‌ترسم به خانه برگردم.» پیامبر (ص) فرمودند: «ما نیز همراه تو می‌آییم و من با اربابت صحبت می‌کنم تا تو را ببخشد.» ارباب زن که از دوستداران پیامبر (ص) بود وقتی پیامبر را دید و ماجرا را شنید تصمیم گرفت زن خدمتکار را ببخشد. پیامبر (ص) و امام علی (ع) خیلی خوشحال شدند. پیامبر به حضرت علی (ع) گفتند: «عجب پول بابرکتی...»

«خلاصه‌ی داستان پول بابرکت - داستان راستان - مرتضی مطهری»
الف) چرا پیامبر (ص) لباس ۱۲ درهمی را پس دادند؟ به نظر ای لباس خیلی گران بود.
ب) منظور پیامبر از اینکه گفت: «چه پول بابرکتی...» چه بود؟ با آن پول به خدای عز و جل بازگشت می‌کنند.
پ) دور واژه‌هایی که با «خوش» ترکیب شده‌اند، خط قرمز و دور واژه‌ای که با «کش» ترکیب شده است، خط آبی بکشید.
ت) کدام رفتار پیامبر در این داستان توجه‌تان را جلب کرد؟ بخشش و مهربانی.

شماره مفاهیم
فهرست و نگارش
شماره فصل
۴

محتوای بیشتر خودتو ارزیابی کن

مفاهیم تکمیلی شما